

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата педагогічних наук, доцента

Грінченко Алли Миколаївни

на кваліфікаційну наукову працю

ХЕ ЇН

«Формування методичної компетентності майбутніх викладачів фортепіано в процесі ансамблевого музикування»,
представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Актуальність теми дисертаційного дослідження Хе Їн зумовлена вимогами підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців, зокрема в галузі мистецької та мистецько-педагогічної освіти щодо поєднання їхньої виконавської й методичної підготовки та сформованості відповідних компетентностей. Враховуючи різноманітність виконавської підготовки, яка містить підготовку сольного виконавства і колективного музикування, актуалізується саме остання форма музикування – ансамблева. Специфіка даної колективної форма музикування ґрунтується на творчій взаємодії і має достатній педагогічний потенціал, який виявляється в створенні особливих умов що сприяють розвитку музичних і творчих здібностей, розширенню художнього світогляду за рахунок різноманітного репертуару для ансамблевого музикування. Оволодіння ансамблевим музикуванням в освітньому процесі передбачає сформованість відповідної методичної компетентності з метою її реалізації саме у викладацькому процесі.

Актуальність досліджуваної проблеми підсилюється виявленими суперечностями: між зростаючим попитом до ансамблевого, зокрема й фортепіанного музикування серед юних виконавців і здобувачів різних рівнів вищої освіти та недостатністю уваги питанням методичної підготовки майбутніх викладачів фортепіано до викладання ансамблевого музикування; між широкими можливостями репертуару для фортепіанного ансамблю формувати художній світогляд, кругозір за рахунок численних перекладів оперних та симфонічних творів, та відсутністю цілеспрямованого його застосування в освітньому процесі з методичної підготовки майбутніх викладачів; між сформованим в науці уявленням щодо сутності методичної компетентності вчителя, та відсутності науково відрефлексованого уявлення щодо методичної компетентності майбутніх викладачів фортепіано щодо викладання ансамблевого музикування.

Дисертаційне дослідження Хе Їн «Формування методичної компетентності майбутніх викладачів фортепіано в процесі ансамблевого музикування» входить до наукової теми «Теорія і методика підготовки майбутніх фахівців мистецького та мистецько-педагогічного профілю в контексті соціокультурної парадигми» (реєстраційний номер 0120U002017). Її затверджено вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Протокол від

27.06.2019 р. №11.

Серед значних положень дисертації Хе Їн визначимо наступне: цілісність дослідження методичної компетентності як базової особистісно-професійної якості; створення умов для методичної підготовки викладачів з навчання гри у фортепіанному ансамблі; проектування майбутньої методичної діяльності викладача фортепіано як системи взаємопов'язаних дій з формування ансамблевих навичок учнів; скерованість методичної підготовки майбутніх викладачів фортепіано на опанування принципів і методів ансамблевої діяльності; оновлення форм, методів, засобів і прийомів фортепіанного навчання; використання в процесі методичної підготовки інноваційних форм і методів ансамблевого музикування; використання в процесі методичної підготовки цікавого фортепіанного репертуару з ансамблевого музикування; орієнтація на результат методичної підготовки майбутнього викладача фортепіано, зокрема на сформованість його методичної компетентності в галузі ансамблевого музикування.

Дослідниця ретельно дослідила і запропонувала власне визначення сутності підготовленості майбутніх викладачів фортепіано до компетентної професійної роботи в освітньому процесі навчання ансамблевого музикування школярів. У дослідженні це - інтегрована фахова якість, що охоплює здатність до навчання учнів ансамблевому музикуванню на ґрунті зацікавленого ставлення до гри у фортепіанному ансамблі, власного ансамблевого музикування, комплексу методичних знань та виконавсько-ансамблевих умінь, які опановані освітньому процесі з ансамблевого музикування у вищих педагогічних навчальних закладах і можуть комплексно реалізовуватися на практиці.

Визначено функції методичної компетентності та кластери фортепіанної підготовки, в яких вона виявляється стосовно майбутніх викладачів фортепіано щодо викладання ансамблевого музикування. Функції: проектувально-організаційна, гностично-дослідницька, комунікативно-рефлексійна, інтегративно-творча. Кластери: «Мотиви», «Знання», «Комунікації», «Інтерпретація».

Обґрунтовано структуру досліджуваного феномену методичної компетентності майбутніх викладачів фортепіано в процесі ансамблевого музикування, що складається з чотирьох компонентів та конструктів, які складають їх контент. Перший компонент – «Методична спрямованість ансамблевого навчання», його конструкти: інтенції щодо оволодіння методикою викладання ансамблю; активність та самостійність і питаннях засвоєння методики роботи над музичним (фортепіанним) ансамблем. Другий компонент – «Орієнтація в репертуарі для ансамблевого музикування». Його конструкти: наявність знань щодо різноманіття ансамблевого музикування; орієнтація в жанрово-стильовому розмаїтті ансамблевого репертуару. Третій компонент – «Ансамблева взаємодія та комунікативні диспозиції», його конструкти: міжособистісний-комунікативний супровід ансамблевого музикування; художньо-комунікативний супровід ансамблевого музикування». Четвертий компонент – «Співтворчість в художньо-образній виконавській

інтерпретації та її методична рефлексія», його конструкти: уміння художньо-герменевтичного аналізу твору для ансамблевого музикування; рефлексія методичного забезпечення ансамблевого втілення художньо-образної інтерпретації.

До істотних наукових результатів дисертаційного дослідження слід віднести методологічний аспект розв'язання проблеми формування методичної компетентності майбутніх викладачів. Слід звернути увагу на визначення чинників (мотиваційно-гедоністичний, соціально-комунікативний, виконавсько-творчий, музично-розвивальний та чинник впливу культурних цінностей на творчість (культурно-ціннісний)) та відповідно до них обраних методологічних підходів, що впливають на формування означеного феномену: мотиваційно-акмеологічний; системно-когнітивний; художньо-комунікативний; герменевтично-синергійний. Методологічна складова на основі низки методологічних підходів та принципів зумовила досягнення високого рівня наукової обґрунтованості отриманих результатів.

Наукова значущість також підкреслюється розробленими педагогічними умовами: установка на освоєння методичної компетентності щодо ансамблевого музикування; цілеспрямоване розширення знань щодо особливостей музично-ансамблевого репертуару; збагачення досвіду ансамблево-рольових диспозицій; спонукання до самостійного пошуку методичного супроводу ансамблевого музикування на основі попереднього ансамблево-виконавського досвіду.

Слід звернути увагу на практичну значущість розроблених методів, що забезпечували результативність констатувального і формувального експериментів. Розроблені методи і три типи 3-х бальних шкал оцінювання зазначених компонентів, що відповідали обраним показникам оцінювання. Визначено три рівні сформованості методичної компетентності майбутніх викладачів фортепіано в процесі ансамблевого музикування («продуктивно-творчий», «досвідно-накопичувальний», «безініціативний, поверховий») та встановлено їх якісні й кількісні характеристики.

Розроблена авторська поетапна методика формування методичної компетентності майбутніх викладачів фортепіано в процесі ансамблевого музикування експериментально перевірена в процесі її поетапного запровадження. На першому етапі – установочно-мотиваційному – запроваджувалася педагогічна умова: установка на освоєння методичної компетентності щодо ансамблевого музикування (завдання: скласти критерії оцінювання щодо якості виконання творів з ансамблевого репертуару; проаналізувати виконання ансамблевих творів; здійснити порівняльний виконавський аналіз творів різної якості гри; застосовувався прийом гри фортепіанних творів у чотири руки двома виконавцями; та метод «повторне оцінювання»); на другому – художньо-досвідному етапі – запроваджувалася друга педагогічна умова: цілеспрямоване розширення знань щодо особливостей музично-ансамблевого репертуару (тема для презентації «Улюблений ансамблевий твір». А також застосування таких методів як: «виконавський алгоритм» та «ескізного опрацювання творів»); на третьому – виконавсько-

комунікативному етапі – педагогічна умова: збагачення досвіду ансамблево-рольових диспозицій (методи: модифікація ролей учасників ансамблю в різних ситуаціях комунікативно-творчого процесу, «комбінаторно-рольової взаємодії учасників ансамблю», «створення методичного супроводу», «діалог з визначенням ціннісного ставлення».); на завершальному етапі – методико-винахідливому – запроваджувалася третя педагогічна умова – спонукання до самостійного пошуку методичного супроводу ансамблевого музикування на основі попереднього ансамблево-виконавського досвіду. Значущість результатів упровадження методики формування художньо-проектувального досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва доведена за допомогою критерію кутового перетворення Фішера.

На підставі аналізу тексту дисертації Хе Їн «Формування методичної компетентності майбутніх викладачів фортепіано в процесі ансамблевого музикування», констатуємо, що науковий апарат сформульовано кваліфіковано; поставлені завдання реалізуються поетапно і висвітлюються у змісті трьох розділів дисертації. Теоретичні основи дослідження: методична компетентність у науковому музично-педагогічному дискурсі; сутність та структура методичної компетентності майбутніх викладачів фортепіано в процесі ансамблевого музикування представлено у першому розділі; методологія дослідження та методика формування зазначеного феномену висвітлено у другому розділі; хід і результат поетапної перевірки експериментальної методики складає зміст третього розділу дисертації.

Про достатню повноту викладу основних результатів дисертації Хе Їн свідчать висвітлені основні положення кваліфікаційної наукової праці в низці публікацій, зокрема в 8 публікаціях автора, з яких 2 – у співавторстві. Із них: 3 – у фахових виданнях України, 1 – зарубіжна стаття, 4 – апробаційного характеру. Статті написані українською, англійською та китайською мовами.

На підставі зазначеного можемо стверджувати, що дисертація повністю відповідає спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Дискусійні положення та зауваги до змісту дисертації:

1. У тексті дисертації щодо методичного забезпечення надається приклад роботи над окремими творами для ансамблю. Разом з тим, відсутній повний перелік ансамблевих творів, над яким працювали здобувачі та які дослідниця рекомендує включити для роботи здобувачів.

2. У дисертації вказано, що певні елементи ансамблевого музикування здобувачі набувають під час концертмейстерського класу на бакалавраті, вказано на певні відмінності від ансамблевого та концертмейстерського виконавства. Але не вказано, чи застосовуються концертмейстерські уміння, набуті на бакалавраті в ансамблевому музикуванні магістрантів.

Зазначені зауваження мають рекомендаційний характер і не впливають на позитивну оцінку дисертаційного дослідження.

Висновок про відповідність кваліфікаційної наукової праці чинним вимогам.

Дисертація Хе Їн «Формування методичної компетентності майбутніх викладачів фортепіано в процесі ансамблевого музикування» представлена на

здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) є актуальним, оригінальним і завершеним дослідженням, в якому виконано поставлені наукові завдання та представлено науково обґрунтовані результати. Хе Їн продемонструвала володіння методологією наукової діяльності та спроможність продукувати результати дослідження в освітній процес вищих навчальних закладів України та Китаю. Рецензована кваліфікаційна наукова праця відповідає чинним вимогам п. п. 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її авторка, Хе Їн, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Рецензент:

Кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри музично-інструментальної підготовки
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»

Алла ГРІНЧЕНКО

